

Bevis - faktorisering af andengradspolynomier

Vi vil i denne lille note bevise følgende sætning:

Sætning (Faktorisering af andengradspolynomier)

Andengradspolynomiet $f(x) = ax^2 + bx + c$ har rødderne r_1 og r_2 hvis og kun hvis

$$f(x) = a(x - r_1)(x - r_2)$$

Bemærk hvis $d = 0$, så er der tale om en dobbeltrod: $r_1 = r_2 = r$, og vi får i det tilfælde

$$f(x) = a(x - r)^2$$

Bevis

Vi husker på, at det mærkelige udtryk "hvis og kun hvis" har en meget præcis matematisk betydning og faktisk er en anden skrivemåde for dobbelt-pilen $\Leftrightarrow$. Det betyder, at der er to ting, som vi skal vise:

- a) Hvis andengradspolynomiet $f(x) = ax^2 + bx + c$ har rødderne r_1 og r_2 , så kan vi skrive $f(x)$ som

$$f(x) = a(x - r_1)(x - r_2)$$

og omvendt:

- b) Hvis funktionen $f(x)$ kan skrives som $f(x) = a(x - r_1)(x - r_2)$, så er $f(x)$ rent faktisk et andengradspolynomium med rødderne r_1 og r_2 .

Beviset for a)

Vi ved, at $f(x) = ax^2 + bx + c$ og at f har rødderne r_1 og r_2 . Det vil sige, at

$$r_1 = \frac{-b - \sqrt{d}}{2a}$$

og

$$r_2 = \frac{-b + \sqrt{d}}{2a}$$

hvor $d = b^2 - 4ac$ er diskriminanten.

Vi skal vise, at $f(x)$ kan faktoreres på denne måde: $f(x) = a \cdot (x - r_1) \cdot (x - r_2)$.

Det vil vi gøre ved at regne på $a(x - r_1)(x - r_2)$ og vise, at det giver det samme som $f(x) = ax^2 + bx + c$:

$$a(x - r_1)(x - r_2) = a \cdot (x^2 - r_2 \cdot x - r_1 \cdot x + r_1 \cdot r_2)$$

Sætter vi x uden for en parentes i de to midterste led får vi

$$a(x - r_1)(x - r_2) = a \cdot (x^2 - (r_1 + r_2) \cdot x + r_1 \cdot r_2)$$

Vi kan se, at $r_1 + r_2$ og $r_1 \cdot r_2$ indgår i ovenstående udtryk, så derfor finder vi et udtryk for $r_1 + r_2$ og $r_1 \cdot r_2$:

$$r_1 + r_2 = \frac{-b - \sqrt{d}}{2a} + \frac{-b + \sqrt{d}}{2a} = \frac{-b - \sqrt{d} - b + \sqrt{d}}{2a} = \frac{-2b}{2a} = -\frac{b}{a}$$

Altså er

$$r_1 + r_2 = -\frac{b}{a}$$

Og

$$r_1 \cdot r_2 = \frac{-b - \sqrt{d}}{2a} \cdot \frac{-b + \sqrt{d}}{2a}$$

Husk at man ganger to brøker med hinanden ved at gange tæller med tæller og nævner med nævner:

$$r_1 \cdot r_2 = \frac{(-b - \sqrt{d}) \cdot (-b + \sqrt{d})}{(2a)^2}$$

Nu bruger vi 3. kvadratsætning i tælleren og får

$$r_1 \cdot r_2 = \frac{(-b)^2 - (\sqrt{d})^2}{4a^2} = \frac{b^2 - d}{4a^2}$$

Vi bruger nu, at $d = b^2 - 4ac$:

$$r_1 \cdot r_2 = \frac{b^2 - (b^2 - 4ac)}{4a^2} = \frac{4ac}{4a^2} = \frac{c}{a}$$

Det vil sige, at

$$r_1 \cdot r_2 = \frac{c}{a}$$

Udtrykket for $r_1 + r_2$ og $r_1 \cdot r_2$ indsættes nu i

$$a(x - r_1)(x - r_2) = a \cdot (x^2 - (r_1 + r_2) \cdot x + r_1 \cdot r_2)$$

Så får vi

$$a(x - r_1)(x - r_2) = a \cdot \left(x^2 - \left(-\frac{b}{a} \right) \cdot x + \frac{c}{a} \right) \Leftrightarrow$$

$$a(x - r_1)(x - r_2) = a \cdot \left(x^2 + \frac{b}{a} \cdot x + \frac{c}{a} \right) \Leftrightarrow$$

$$a(x - r_1)(x - r_2) = a \cdot x^2 + a \cdot \frac{b}{a} \cdot x + a \cdot \frac{c}{a} \Leftrightarrow$$

$$a(x - r_1)(x - r_2) = ax^2 + bx + c$$

Altså har vi vist, at $f(x) = ax^2 + bx + c$ kan faktoriseres, da $f(x) = ax^2 + bx + c = a(x - r_1)(x - r_2)$.

Beviset for b)

Vi ved, at $f(x) = a \cdot (x - r_1) \cdot (x - r_2)$.

Vi skal vise, at f er et andengradspolynomium (dvs. at f har en forskrift på formen $f(x) = ax^2 + bx + c$) og at f har rødderne r_1 og r_2 (dvs. at $f(r_1) = 0$ og $f(r_2) = 0$).

Vi starter med at vise, at hvis $f(x) = a \cdot (x - r_1) \cdot (x - r_2)$, så er f et andengradspolynomium. Fra ovenstående har vi allerede lavet denne omskrivning:

$$f(x) = a(x - r_1)(x - r_2) = a \cdot (x^2 - (r_1 + r_2) \cdot x + r_1 \cdot r_2)$$

Vi ganger a ind i parenteser:

$$f(x) = a(x - r_1)(x - r_2) = ax^2 - a \cdot (r_1 + r_2) \cdot x + a \cdot r_1 \cdot r_2$$

Altså kan forskriften for f skrives på formen $f(x) = ax^2 + bx + c$, hvor

$$b = -a \cdot (r_1 + r_2)$$

og

$$c = a \cdot r_1 \cdot r_2$$

Det vil sige, at f er et andengradspolynomium. Nu skal vi vise, at f har rødderne r_1 og r_2 . Da

$$f(r_1) = a \cdot (r_1 - r_1) \cdot (r_1 - r_2) = a \cdot 0 \cdot (r_1 - r_2) = 0$$

og

$$f(r_2) = a \cdot (r_2 - r_1) \cdot (r_2 - r_2) = a \cdot (r_2 - r_1) \cdot 0 = 0$$

Så er r_1 og r_2 rødder. Hermed har vi bevist sætningen.

□